

N:o 20.

Ank. till Riksd kansli den 10 februari 1903, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Umeå stad af en del utaf den statens järnvägar tillhöriga mark vid Umeå järnvägsstation.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 31 december 1902 har Kungl. Maj:t uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 16) föreslagit Riksdagen medgifva att från det statens järnvägar tillhöriga område vid Umeå järnvägsstation måtte få afsöndras och till Umeå stad öfverlätas ett å en af stadsingenjören W. Stolpe år 1902 upprättad karteskiss med n:o 3 betecknad område om 44,81 ar, under villkor att staten härigenom icke tillskyndades någon kostnad.

Enligt förenämnda statsrådsprotokollet har departementschefen, rörande denna framställning meddelat följande:

»I anledning af en af järnvägsstyrelsen gjord underdånig framställning om anläggande af en bibana till norra stambanan från Vännäs till Umeå och vidare till Storsandskår vid Ume älfs mynning anbefalldes Eders Kungl. Maj:t den 9 augusti 1894 Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län att vidtaga åtgärder för utrönande, huruvida länets landsting, kommuner eller enskilde inom länet vore villige

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 4 Saml. 1 Afd. 16 Häft. (N:is 20—25.) 1

att, hvad anläggningen af ifrågavarande bibana beträffade, ingå på enahanda villkor, som genom Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1891 uppstälts i fråga om anslag för anläggning af järnväg från Mellansel till Örnsköldsvik.

Till följd häraf öfverlämnade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 12 november 1894, bland annat, utdrag af det hos stadsfullmäktige i Umeå den 2 november 1894 förda protokoll, utvisande att stadsfullmäktige beslutit, att staden, under förutsättning att Riksdagen år 1895 beslöte anläggande af omförmälda bibana, åtog sig att för den del af nämnda sidobana, som ginge öfver Umeå stads områden, ingå på förutnämnda, af Riksdagen uti dess nyssberörda skrifvelse uppställda villkor och således upplåta:

a) *för all framtid:*

all mark till banbyggnad med därtill hörande afdikningar, vattenaflopp och parallellvägar, all mark för banbevakningsområden, hållplatser och bangårdar, genom skogsmark en bredd af femton meter å hvardera sidan af banans medellinje, samt, där arbetets beskaffenhet betingade en större bredd, hvad som i sådant hänseende erfordrades, med all å den upplåtna marken växande skog samt all mark för till följd af järnvägsbyggnaden erforderlig anläggning af nya eller omläggning af gamla, allmänna eller enskilda, vägar;

b) *under arbetets fortgång:*

all för sidoschaktningar, upplag af sten eller jord samt sten- och grustäkter med därtill hörande vägar och sidospår behöflig mark, att vid arbetets slut aflämnas i då befintligt skick; att upplåtelsen jämväl skulle innebära förpliktelse att lämna ersättning för olägenheter till följd af försvårad brukning, förlängda vägar eller andra olägenheter af hvad namn och beskaffenhet de vara måtte och som kunde anses härflyta af det genom järnvägens anläggning orsakade intrång, samt att staden åtog sig att, när och hvar Kungl. Maj:t pröfvade nödigt, vid banlinjen till i orten gångbart pris tillhandahålla järnvägsbyggnaden sågtimmer till ett sammanlagdt antal af omkring 200 stycken per kilometer af banans längd, allt med skyldighet för staden att hålla staten skadeslös för hvad i ett eller annat afseende härutinnan tilläfvats kunde komma att brista.

I proposition den 8 mars 1895 föreslog Eders Kungl. Maj:t därpå Riksdagen att, under förbehåll att ofvan angifna villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m. iakttoges, bevilja för anläggning af en bibana

från norra stambanan vid Vännäs till Umeå och vidare till Storsandskär samt denna bibanas utrustning med trafikmateriel 2,600,000 kronor.

Sedan omförmälda proposition blifvit af Riksdagen bifallen, täcktes Eders Kungl. Maj:t den 21 juni 1895 ej mindre fastställa af järnvägsstyrelsen upprättad plan för utförande af arbetet å samma bibana, dock med undantag för viss angifven del af banan, än äfven anbefalla järnvägsstyrelsen att iakttaga, bland annat, att de för bibanans anläggning stadgade villkor om kostnadsfri upplåtelse af mark m. m. fullgjordes.

Efter banans anläggande har sedermera Eders Kungl. Maj:t, med anledning af därom utaf stadsfullmäktige i Umeå gjord anhållan, den 16 mars 1900 berättigat Umeå stad att, därest godvillig öfverenskommelse icke kunde träffas, i den ordning, förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 stadgar, för statens räkning förvärfva den mark, som enligt fastställd plan erfordrades för framdragande af ifrågavarande bibana och skulle af staden enligt stadsfullmäktiges omförmälda beslut af den 2 november 1894 för ändamålet upplåtas, dock under villkor att staten därigenom icke tillskyndades någon kostnad.

Uti en af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län med underdånig skrifvelse den 10 oktober 1902 öfverlämnad, till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift hafva stadsfullmäktige i Umeå anmält, att den mark, som erfordrades till bangård och för järnvägsspårets framdragande öfver stadens område, blifvit jämlikt stadsfullmäktiges omförmälda beslut inköpt samt därefter för järnvägens räkning lagfaren. Därvid hade emellertid genom förbiseende den jord, som enligt en skriften bifogad, af stadsingenjören W. Stolpe den 1 oktober 1902 upprättad karteskiss betecknades med n:is 1, 2 och 3 i sin helhet blifvit lagfaren för järnvägens räkning, ehuru järnvägen haft behof af endast de med n:is 1 och 2 betecknade ägofigurer om sammanlagdt 58,93 ar, under det ägofiguren n:o 3 om 44,81 ar vore behöflig för staden för anläggande i enlighet med stadsplanen af öppen plats framför stationsområdet samt af en dit ledande esplanad.

Med anledning däraf anhålla stadsfullmäktige, att Eders Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta nådig proposition om tillstånd för järnvägsstyrelsen att utfärda öfverlåtelsehandling å den mark, som af miss-tag blifvit lagfaren för järnvägsstyrelsens räkning och hvaraf järnvägen ej hade behof.

Öfver denna framställning har järnvägsstyrelsen, till följd af nådig remiss, den 25 november 1902 afgifvit underdånigt utlåtande och där-

vid, enär ifrågakomna område, hvilket innefattade planen framför järnvägsstationen och utgjorde en del af den dit ledande esplanaden, icke vore för något statens järnvägars ändamål erforderligt, samt underhållet däraf efter dess öfverlåtande komme att definitivt åligga staden, tillstyrkt nådigt bifall till framställningen.

Uti särskild promemoria, som på min begäran afgifvits, har vederbörande föredragande i järnvägsstyrelsen lämnat närmare upplysning om anledningen till det begångna misstaget, och inhämtas däraf att, sedan stadsfullmäktige i Umeå beslutit att kostnadsfritt upplåta den mark, som inom staden erfordrades till bangård och järnvägsspårets framdragande öfver stadens område, hade från statens järnvägars sida ej framställts anspråk å större område för stationens anläggning än det, som å förut omförmälda karteskiss angåfves med siffrorna 1 och 2. Som emellertid för stadens räkning till utläggning af torg och gata erfordrades det å karteskissen med siffran 3 utmärkta området, tillhörande samma jordägor, af hvilka områdena n:is 1 och 2 utgjorde delar, inköpte stadsfullmäktige jämte den för järnvägens behof erforderliga marken äfven den mark, som sålunda erfordrades för stadens egen räkning. Köpebrevet, som sålunda innefattade köpeaftal rörande samtliga dessa tre områden, hade sedermera af stadsfullmäktiges ombud genom förbiseende lagfarits åt statens järnvägar i sin helhet, och sålunda äfven i hvad det rörde området n:o 3, hvilket område ej allenast vore för statens järnvägar obehöfligt, utan ock skulle i statens ägo kunna förväntas förorsaka statens järnvägar kostnader för underhåll af därå utlagda torg och gata.»

Enär ifrågavarande område, som uppenbarligen genom förbiseende blifvit Umeå stad fränhändt och kommit i statens ägo, emellertid, på sätt järnvägsstyrelsen meddelat, icke varit för något statens järnvägars ändamål afsedt eller är för något sådant ändamål behöfligt, men däremot erfordras för genomförande af stadsplanen för Umeå, ansåg departementschefen, att berörda jordområde borde till nämnda stad återlämnas, under förutsättning att staden bestridde alla kostnader för jordöfverlåtelsen; och departementschefen hemställde för den skull, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition i ämnet.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling detta ärende blifvit remitteradt, har icke funnit anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, hvadan utskottet hemställer,

att hvad Kungl. Maj:t uti förevarande hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 10 februari 1903.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation:

af herrar *D. Persson*, *J. A. Sjö*, *C. Persson* och *C. G. Johansson*, hvilka yrkat, att Kungl. Maj:ts förevarande motion måtte af Riksdagen afslås.